

نوبت امتحان: دی ماه (نیم سال اول)		امتحان درس: علوم و فنون ادبی دهم	آزمون ۱								
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه		رشته علوم انسانی و معارف اسلامی									
نمره	سؤالات		ردیف								
۰/۷۵	۱- جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید. الف) تفاوت عمده ادبیات و زبان در هدف آن دو است. هدف زبان ..... و ..... است، اما هدف ادبیات ..... است. ب) قدیم‌ترین طبقه‌بندی انواع ادبی در یونان باستان صورت گرفته است: چهار نوع حماسی، .....، ..... و ..... نمایشی.										
۰/۵	۲- تفاوت فصاحت و بلاغت را بنویسید.										
۱	۳- هر یک از موارد زیر، در کدام یک از قلمروهای زبانی، ادبی و فکری جای می‌گیرد؟ الف) بررسی متن از دید مسائل علم بیان ب) بررسی متن با توجه به نوع نگرش به جهان ج) بررسی متن از دید ترکیبات و قواعد دستوری										
۰/۷۵	۴- مراحل تکامل نثر فارسی را نام ببرید و در مورد آن توضیح دهید. ۵- در هر یک از موارد گروه «الف» شرح و توضیح کدام واژه در گروه «ب» آمده است؟										
۰/۷۵	<table border="1"> <thead> <tr> <th>گروه الف</th> <th>گروه ب</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) زبان ایرانیان پیش از اسلام که ریشه و مادر زبان امروز ایران است. ب) به مجموعه ویژگی‌هایی می‌گویند که شاعر در نحوه بیان اندیشه به کار می‌گیرد. پ) ویژگی اصلی این نثر، به کارگیری سجع‌های ساده است. ت) این دوره را می‌توان شکوفاترین دوران زبان و ادب فارسی دانست.</td> <td>سبک شعر نثر موزون سبک عراقی پارسی</td> </tr> </tbody> </table>		گروه الف	گروه ب	الف) زبان ایرانیان پیش از اسلام که ریشه و مادر زبان امروز ایران است. ب) به مجموعه ویژگی‌هایی می‌گویند که شاعر در نحوه بیان اندیشه به کار می‌گیرد. پ) ویژگی اصلی این نثر، به کارگیری سجع‌های ساده است. ت) این دوره را می‌توان شکوفاترین دوران زبان و ادب فارسی دانست.	سبک شعر نثر موزون سبک عراقی پارسی					
گروه الف	گروه ب										
الف) زبان ایرانیان پیش از اسلام که ریشه و مادر زبان امروز ایران است. ب) به مجموعه ویژگی‌هایی می‌گویند که شاعر در نحوه بیان اندیشه به کار می‌گیرد. پ) ویژگی اصلی این نثر، به کارگیری سجع‌های ساده است. ت) این دوره را می‌توان شکوفاترین دوران زبان و ادب فارسی دانست.	سبک شعر نثر موزون سبک عراقی پارسی										
۰/۵	۶- سبک چه دوره‌ای، معروف به سبک «بینابین» است؟ چرا؟ ۷- کدام یک از جمله‌های زیر درست و کدام نادرست است؟ الف) آثاری که به زبان پهلوی تألیف شده، بیشتر آثار دینی زردشتی است. ب) پایه حماسه‌های ملی زبان فارسی در قرن سوم گذاشته شد. پ) کتاب سیاست‌نامه از نمونه‌های موفق نثر دوره سامانی است. ت) تحول روحی و معنوی سنایی، آغازی برای دگرگونی عمیق در شعر فارسی شد.										
۰/۵	۸- هر یک از ویژگی‌های زیر، به کدام قلمرو شعر سبک عراقی اشاره دارد؟ الف) رواج داستان‌سرایی ب) کاهش سادگی و روانی کلام										
۱	۹- هر یک از مفاهیم زیر را به داده‌های مناسب ربط دهید. (توجه: در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است.)										
	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>الف) بیان مقصود با الفاظی روشن و روان</td> <td>ادبیات</td> </tr> <tr> <td>ب) نخستین گام مؤثر در رویارویی با متون</td> <td>ادیب</td> </tr> <tr> <td>پ) هنر کلامی است</td> <td>فصاحت</td> </tr> <tr> <td>ت) آشنا با شیوه‌های گوناگون سخن</td> <td>خواندن دقیق متن</td> </tr> </tbody> </table>		الف) بیان مقصود با الفاظی روشن و روان	ادبیات	ب) نخستین گام مؤثر در رویارویی با متون	ادیب	پ) هنر کلامی است	فصاحت	ت) آشنا با شیوه‌های گوناگون سخن	خواندن دقیق متن	
الف) بیان مقصود با الفاظی روشن و روان	ادبیات										
ب) نخستین گام مؤثر در رویارویی با متون	ادیب										
پ) هنر کلامی است	فصاحت										
ت) آشنا با شیوه‌های گوناگون سخن	خواندن دقیق متن										
۱	۱۰- برای هر یک از مفاهیم زیر، یک سطر بنویسید. فارسی باستان: نثر مصنوع:										

<p>۰/۷۵ ۰/۱۵</p>	<p>۱۱- توضیح هر عبارت در مورد کدام یک از کتاب‌های منثور قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم زبان و ادبیات فارسی است؟ الف) دانشمندان زمان این کتاب را به فارسی برگرداندند. ب) موضوع کتاب، تاریخ گذشته ایران است. پ) ترجمه کتاب «تاریخ الرسل و الملوك» است.</p> <p>۱۲- هر یک از انواع ادبی زیر در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم، با کدام شاعر به اوج و کمال خود رسید؟ الف) حماسی: ب) تعلیمی:</p>
<p>۱ ۰/۱۵ ۰/۱۵ ۰/۷۵ ۰/۲۵ ۰/۱۵ ۰/۱۵ ۰/۱۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵</p>	<p>کالبدشکافی شعر و نثر</p> <p>۱۳- نوع ادبی هر یک از متن‌های زیر را بنویسید. الف) زنی بود بر سان گُردی سوار کج‌نام او بود «گُردآفرید» ب) اما هنر چشمه زاینده است و دولت پاینده و اگر هنرمند از دولت بیفتد، غم نباشد. پ) یاد باد آن که ز ما وقت سفر یاد نکرد ت) علی (با تعجب) - جایزه نفر اول و دوم چیزهای دیگر است. زهرا (مأیوسانه) - آخه کفش‌ها پسرانه است.</p> <p>۱۴- سروده‌های زیر را بخوانید و پس از آن قلمروهای خواسته شده را بنویسید. نکوهش مکن چرخ نیلوفری را چو تو خود کنی اختر خویش را بد به چهره شدن چون پری کی توانی؟ سپیدار مانده است بی‌هیچ چیز اگر تو ز آموختن سر بتابی درخت تو گر بار دانش بگیرد</p> <p>قلمرو زبانی: الف) در کدام بیت، کاربرد دستور تاریخی دیده می‌شود؟ آن بیت را بنویسید و آن مورد را نشان دهید. ب) در سروده‌های بالا، یک واژه ساده و یک واژه غیرساده بیابید و بنویسید.</p> <p>قلمرو ادبی: الف) ردیف و قافیه را در بیت اول بیابید. ب) یک بیت بنویسید که در آن آرایه تشخیص به کار رفته باشد.</p> <p>قلمرو فکری: الف) بیت «اگر تو ز آموختن سر بتابی / نجوید سر تو همی سروری را» چه مفهومی دارد؟ ب) معنی بیت سوم «به چهره شدن چون پری کی توانی؟ / به افعال مانده ...» را بنویسید.</p> <p>۱۵- هر یک از متن‌های زیر، دارای چه نوع نثری است؟ یکی از ویژگی‌های به کار رفته در این نوشته‌ها را بنویسید. الف) الهی! بلا از دوست، عطاست و از بلا نالیدن خطاست. الهی! اگر دوست را از در بیرون کنند از دل بیرون نکنند. (خواجه عبدالله انصاری)</p> <p>نوع نثر: ب) به وقت نومیدی، امیدوارتر باش و نومیدی را در امید، بسته دان و امید را در نومیدی.</p> <p>نوع نثر: ۱۶- برای خواندن هر یک از متون زیر، کدام لحن مناسب است؟ الف) تا تو هستی و غزل هست دلم تنها نیست ب) حرام از یک کف دست کاغذ و یک بند انگشت مداد که خسرو به مدرسه بیاورد یا لای کتاب را باز کند؛ با این حال، شاگرد ممتازی بود و از ... . پ) نه تسلیم و سازش، نه تکریم و خواهش ت) دو کس رنج بیهوده بردند و سعی بی‌فایده کردند: یکی آن که اندوخت و نخورد و دیگری آن که آموخت و نکرد.</p>

	<p>۱۷- از میان دو نوشته زیر، کدام یک جزء نوشته‌های نثر دوره اول (نثر ساده) و کدام یک جزء نوشته‌های نثر دوره دوم (نثر مصنوع) است؟ برای هر یک دو دلیل بنویسید.</p> <p>الف) صیاد پیش آمد و جال باز کشید و حبه بینداخت و در کمین بنشست. ساعتی بود، قومی کبوتران برسیدند و سر ایشان کبوتری بود که او را مَطَوَّقه گفتندی و در طاعت و مطاوعت او روزگار گذاشتندی. (کلیله و دمنه)</p> <p>ب) هر کسی را دانشی باشد و هر یکی چیزی داند: یکی بیشتر داند و یکی کمتر. و یکی دانشی داند و هرگز کار نبسته و نیازموده و یکی هم دانش داند و هم کار بسته و تجربه‌ها کرده. (سیاست‌نامه)</p> <p>۱۸- دو ویژگی از ویژگی‌های زبانی و فکری سروده‌های زیر از فرخی سیستانی، از شاعران سبک خراسانی، را بنویسید.</p> <p>امسال تازه‌روی‌تر آمد همی بهار پار از ره اندر آمد چون مُفلسی غریب از کوه تا به کوه بنفشه‌ست و شنبلید</p> <p>هنگام آمدن نه بدین گونه بود پار بی‌فرش و بی‌تجمل و بی‌رنگ و بی‌نگار از پشته تا به پشته سمن‌زار و لاله‌زار</p> <p>ویژگی زبانی: الف) (ب) ویژگی فکری: الف) (ب)</p> <p>۱۹- متن زیر را بخوانید و سه ویژگی آن را بنویسید و برای هر ویژگی، نمونه‌ای از همین متن بیاورید.</p> <p>«آورده‌اند که روباهی در بیشه‌ای رفت. آن جا طبلی دید پهلوی درختی افکنده و هر گاه که باد بجستی، شاخ درخت بر طبل رسیدی، آوازی سهمناک به گوش روباه آمدی. چون روباه ضخامت جُتّه بدید و مهابت آواز بشنید، طمع دریست که گوشت و پوست فراخور آواز باشد. می‌کوشید تا آن را بدرید. الحق چربوی بیشتر نیافت. مَرگب زیان در جولان کشید و گفت: بدانستم که هر کجا جُتّه ضَحَم‌تر و آواز آن هایل‌تر، منفعت آن کم‌تر.»</p> <p>ویژگی اول: نمونه: ویژگی دوم: نمونه: ویژگی سوم: نمونه:</p>
--	---

نوبت امتحان: دی ماه (نیم سال اول)	پاسخ امتحان شماره ۱	پاسخ آزمون ۱
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	امتحان درس: علوم و فنون ادبی دهم	
<p>۱- الف) ارتباط - پیام‌رسانی - زیبایی‌آفرینی (۰/۷۵) ب) غنایی - تعلیمی (۰/۵)</p> <p>۲- فصاحت به چگونگی واژگان برمی‌گردد. به جنبه‌های ظاهری لفظ و سخن می‌نگرد. (۰/۵) بلاغت هم به فصاحت توجّه دارد و هم به چگونگی معنا و محتوای کلام (۰/۵)</p> <p>۳- الف) قلمرو ادبی (۰/۲۵) ب) قلمرو فکری (۰/۲۵) ج) قلمرو زبانی (۰/۲۵)</p> <p>۴- مراحل تکامل نثر فارسی: الف) در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم، نثر پارسی تازه ظهور کرده بود و در آغاز راه بود. (۰/۲۵) ب) در نیمه قرن پنجم به دوره بلوغ خود رسید. (۰/۲۵) پ) در قرن ششم و اوایل قرن هفتم، نثر فارسی به پختگی و کمال دست یافت. (۰/۲۵)</p> <p>۵- الف) پارسی (۰/۲۵) ب) سبک شعر (۰/۲۵) پ) نثر موزون (۰/۲۵) ت) سبک عراقی (۰/۲۵)</p> <p>۶- سبک دوره سلجوقی (۰/۲۵) زیرا ویژگی سبک عراقی در آن دیده می‌شود. (۰/۲۵)</p> <p>۷- الف) درست (۰/۲۵) ب) نادرست (۰/۲۵) در قرن چهارم بنا گذاشته شده است.</p> <p>پ) نادرست (۰/۲۵) سیاست‌نامه از نمونه‌های موفّق نثر غزنوی، سلجوقی است. ت) درست (۰/۲۵)</p> <p>۸- الف) ادبی (۰/۲۵) ب) زبانی (۰/۲۵)</p> <p>۹- الف) فصاحت (۰/۲۵) ب) خواندن دقیق متن (۰/۲۵) پ) ادبیات (۰/۲۵) ت) ادیب (۰/۲۵)</p> <p>۱۰- فارسی باستان: این زبان در دوره هخامنشیان رایج بود. فرمان‌ها و نامه‌های شاهان هخامنشی به خط میخی، به این زبان نوشته می‌شد. (۰/۵)</p> <p>نثر مصنوع: آوردن آرایه‌های ادبی فراوان، امثال و اشعار گوناگون از عربی و پارسی و اصطلاحات علمی (۰/۵)</p> <p>۱۱- الف) تفسیر طبری (۰/۲۵) ب) شاهنامه ابومنصوری (۰/۲۵) پ) تاریخ بلعمی (۰/۲۵)</p> <p>۱۲- الف) فردوسی (۰/۲۵) ب) کسایی مروزی (۰/۲۵)</p> <p>۱۳- الف) حماسی (۰/۲۵) ب) تعلیمی (۰/۲۵) پ) غنایی (۰/۲۵) ت) نمایشی (۰/۲۵)</p> <p>۱۴- قلمرو زبانی: الف) بیت سوم، مرپری را ← دو حرف اضافه برای یک متمم / استفاده از «مر» تأکیدی / (بیان یک مورد کافی است). (۰/۵)</p> <p>ب) ساده: چرخ - برون - باد - اختر و ... (۰/۲۵) یک مورد کافی است. غیر ساده: نکوهش - خیره‌سری - آموختن - سروری و ... (۰/۲۵) یک مورد کافی است.</p> <p>قلمرو ادبی: الف) ردیف: را (۰/۲۵) قافیه: نیلوفری - خیره‌سری (۰/۵)</p> <p>ب) بیت دوم ← مدار از فلک ... / بیت چهارم: سپیدار مانده است ... (۰/۲۵)</p> <p>قلمرو فکری: الف) علم و دانش سبب بزرگی و ارزشمندی است. (یا هر پاسخ مشابه دیگر) (۰/۵)</p> <p>ب) اگر نمی‌توانی از لحاظ ظاهر مثل فرشته، زیبا شوی، با انجام کارهای خوب، خودت را مانند فرشته کن. (۰/۵)</p> <p>۱۵- الف) نثر موزون (۰/۲۵) - کاربرد جمله‌های کوتاه - به کارگیری سجع (یک مورد) (۰/۲۵)</p> <p>ب) نثر ساده (۰/۲۵) - حذف فعل به قرینه - کوتاهی جمله‌ها - کاربرد کم واژگان عربی - اطناب (یک مورد) (۰/۲۵)</p> <p>۱۶- الف) لحن غنایی (۰/۲۵) ب) لحن روایی - داستانی (۰/۲۵) پ) لحن میهنی (۰/۲۵) ت) لحن تعلیمی (۰/۲۵)</p> <p>۱۷- الف) ویژگی نثر دوره دوم (مصنوع) (۰/۲۵) / آوردن مترادف‌ها و توصیف‌های فراوان (طاعت، مطاوعت) / به کارگیری واژگان عربی (صیاد - جال - حبه) / به کارگیری سجع: گفتندی - گذاشتندی / رواج نثر داستانی (۲ مورد کافی است). (۰/۵)</p> <p>ب) ویژگی نثر دوره اول (ساده) (۰/۲۵) / استفاده از جمله‌های کوتاه / به کار نبردن واژگان عربی / حذف فعل (یکی بیشتر داند و یکی کمتر ... ۲ مورد کافی است). (۰/۵)</p> <p>۱۸- ویژگی زبانی: کمی واژگان عربی / کهنه و مهجور بودن بخشی از واژگان در مقایسه با دوره‌های بعد؛ مانند: بار / زبان شعر ساده است. (بیان ۲ مورد کافی است). (۰/۵)</p> <p>ویژگی فکری: شعر واقع‌گراست / توصیفات طبیعی، محسوس و عینی است / سادگی اندیشه / روح شادی و نشاط در شعر دیده می‌شود. (بیان ۲ مورد کافی است). (۰/۵)</p> <p>۱۹- حذف فعل: هر کجا جثّه ضخم‌تر [باشد] آواز آن هایل‌تر است / به کار بردن سجع: بدید، بشنید، می‌کوشید، ... / به کار بردن واژگان مهجور عربی: هایل، مهابت و ... / به کارگیری آرایه‌های ادبی: کنایه: مرکب در کشیدن / رواج نثر داستانی، تمثیلی. (بیان ۳ مورد کافی است. هر مورد با نمونه ۰/۵)</p>		